

Folkhälsomyndigheten

BILAGOR

Bilaga 1 – Tabeller

Geografisk spridning

Tabellen visar den geografiska spridningen bland de deltagare som genomgått utbildningen under de tre utbildningsomgångarna hösten 2014 till och med hösten 2015.

Tabell 1. Den geografiska spridningen av deltagare i utbildningen.

HT-13	VT-14	HT-14		VT -15		HT-15	
		Avancerad	Grund	Avancerad	Grund	Avancerad	Grund
Arboga	Botkyrka	Bålsta	Falköping	Bengtstors	Bromma	Bälinge	Falkenberg
Arvika	Bromölla	Eskilstuna	Falun-Borlänge	Borensberg	Brunkeflostrand	Båstad	Göteborg
Borås	Gullspång	Karlstad	Hammarö	Borås	Danderyd	Djursholm	Halmstad
Karlstad	Halmstad	Malmö	Karlstad	Båstad	Falun	Göteborg	Huddinge
Kil	Hindås	Nora	Malmköping	Falun	Jönköping	Handen	Karlshamn
Kode	Hällingsjö	Skövde	Söderbarke	Gumslöv	Karlskrona	Holsbybrunn	Karlstad
Kumla	Kumla	Stockholm	Stockholm	Henån	Landskrona	Linköping	Landsbro
Kungälv	Kumla		Tormestorp	Huddinge	Malmö	Ljusdal	Linköping
Ljusnarsberg	Laxå		Täby	Karlskrona	Rödeby	Lysekil	Lund
Stenungssund	Lindesberg		Vintrosa	Karlstad	Skogstorp	Lund	Norrköping
Stockholm	Lomma		Äspered	Kristinehamn	Vilhelmina	Lödöse	Stockholm
Söderköping	Nykvarn			Limhamn	Åsele	Nora	Söderby
Uppsala	Rinkeby-Kista			Linköping	Örebro	Norrköping	Tidaholm
Vallentuna	Salem			Luleå		Nyköping	Vrigstad
Örebro	Sollentuna			Lysekil		Lödöse	Västerås
	Stockholm			Motala		Skarpnäck	V.Frölunda
	Södertälje			Stockholm		Spånga	Västerås
	Umeå			Örebro		Stockholm	Växjö
	Uppsala			Örnsköldsvik		Uppsala	
	Vilhelmina					Vårgårda	
	Visby					Ydre	
						Älvkarleby	
						Östhammar	
						Fauske, Norge	

Kursutvärdering efter avslutad utbildningsomgång

Direkt efter respektive utbildningsomgång genomfördes en webbaserad kursutvärdering av Örebro universitet. Tabellen nedan är en sammanställning baserad på del av kursutvärderingens frågor.

Tabell 2. Sammanställning baserad på frågor ur universitetets kursutvärdering direkt efter kursernas avslutande.

Tema		HT-14	VT-15 grundläggande	VT-15 avance rad	HT-15 grundläggande	HT-15 avance rad
Andel svarande (antal svarande)		70 (10)	70 (7)	47 (14)	50 (10)	62 (16)
Sammanfattande betyg:	Mycket bra	40	43	57	67	25
	Bra	50	43	36	33	57
Kursens innehåll svarat mot målen	Mycket bra	40	57	62	56	20
	Bra	50	29	31	44	67
Lärarnas ämneskunnande	Mycket bra	60	86	64	78	81
	Bra	40	14	21	22	19
Lärarnas pedagogiska förmåga	Mycket bra	40	86	36	33	38
	Bra	50	14	50	57	50
Tillgång till information under kursen	Mycket bra	Ingick ej	71	86	50	56
	Bra	Ingick ej	29	7	40	31
Behöver något förändras	ja	67	67	39	20	69

Bilaga 2

Program återträffar utbildningen Förebyggandets konst - föräldrastöd

Program vid återträffen 20 november 2014.

Aktivitet	Aktuella medverkande
<u>Föreläsning</u> ”Föräldrastöd i ett nordiskt perspektiv”	Terje Ogden, PhD, Research Director, The Norwegian Center for Child Behavioral Development
Lunch	
<u>Dialogföreläsning</u> ”Att vara tonårsförälder – utmaningar och möjligheter”	Charli Eriksson och Birgitta Kimber, speciallärare, leg. psykoterapeut och Med Dr.
<u>Info om länsstyrelsernas nya uppdrag</u> ”Stöd till föräldrar med barn i tonåren”	Camilla Petterson, samordnare för stöd till föräldrar med tonårsbarn, Länsstyrelsen i Örebro
<u>Gemensam reflektion</u> ”Vad har hänt och vad är på gång lokalt?”	Tidigare kursdeltagare.

Program vid återträffen 5 november 2015.

Aktivitet	Aktuella medverkande
Fem kurser i Förebyggandets konst föräldrastöd	Charli Eriksson & Håkan Stattin, professorer vid Örebro universitet
<u>Föreläsning</u> ”Föräldrastöd i ett nordiskt perspektiv”	Terje Ogden, PhD, Research Director, The Norwegian Center for Child Behavioral Development
Lunch	
Internetbaserat stöd till föräldrar	Pia Enebrink, forskningsgruppsledare, leg. psykolog, Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska institutet, Stockholm
Erfarenhetsutbyte i seminarieform	Tidigare deltagare redovisar erfarenheter
Paus med fika	
Stöd till föräldrar - reflektioner kring utvecklingen i Sverige	Sven Bremberg, docent, sakkunnig inom området barn och ungas hälsa, Folkhälsomyndigheten
Summering av kursen	Charli Eriksson, Agneta Tinnfält

Bilaga 3 Örebro universitets uppföljning av tidigare deltagare i utbildningen Förebyggandets konst – föräldrastöd

Hösten 2015 genomförde Örebro universitet en enkätundersökning till de personer som gått de första fyra kurserna i Förebyggandets konst – föräldrastöd. Totalt besvarade 53 personer enkäten. Nedan följer en sammanställning av resultaten från den undersökningen. De kvantitativa resultaten presenteras först och därefter följer den kvantitativa analysen för enkätens olika frågeavsnitt.

Vad gav utbildningen deltagarna?

Majoriteten av deltagarna fick ny kunskap om kompetens. Någon framhöll ”Hade en hel del kunskaper på området så det var inte så mycket nytt.”

Gav utbildningen dig ny kunskap och kompetens?

	ja, mycket,	ja, i viss mån,	nej, inte särskilt	nej, inte alls	totalt
Grundläggande	17 (45)	19 (50)	2 (5)	-	38
Avancerad	8 (53)	7 (47)	-	-	15
Totalt	25 (47)	26 (49)	2 (4)	-	53

De som uppgav att de fått ny kunskap och kompetens ombads att beskriva på vilket sätt detta skett. Texten i de öppna svaren analyserades kvalitativt och en rad kategorier framkom.

Utbildningen var **bekräftande** att man var på rätt väg och den gav nya vinklingar och idéer.

”Bekräftelse på att det vi gör är i rätt riktning, mer argument till varför förebyggande arbete gentemot föräldrar och barn behövs”.

”Den bekräftade det jag redan visste behövdes och jag fick nya vinklingar och idéer på hur man kan jobba med föräldrastöd”.

Flera beskrev att de fått **viktig kunskap** som kompletterade deras tidigare kunskaper:

”Djupare kunskap, goda argument”.

”Fick djupare inblick i olika typer av föräldrastöd och sätt att se på det. Gav också en fördjupad kompetens kring hur det ser ut i min egen kommun”.

”Fick en tydligare bild av folkhälsa och preventivt arbete. Var vid kursens genomförande relativt ny inom området”.

”Kunskap utifrån en ”ny” infallsvinkel, dvs sociala problem utifrån ett folkhälsoperspektiv, vidare kunskap än från min yrkesbakgrund som socionom där vi är duktiga på att se problem utifrån social- eller psykosocial-, alt psykologisk förståelsegrund”.

Kunskapen var **bred och omfattande** även mer konkreta nya områden:

”Mer insikt i bredden på föräldrastöd och hälsoekonomisk vinning. Mycket kunskaper om marknadsföring. Viktiga nya kunskaper om men också påminnelser om uppföljning och utvärdering”.

Utbildningen **kombinerade teori och praktik**. Forskning och teorier kom närmare praktiken och praktiken kom närmare forskningen:

*"En mer sammanhängande bild av föräldrastöd, teoretisk bakgrund och möjligheter att praktisera".
"Nya sätt att tänka runt erfarenhet och forskning".
"Praktisk erfarenhet knöts till forskning".*

Det handlade också om att kursen gav **vetenskapligt perspektiv och ny forskning** presenterades:
"Även om jag fått till mig mycket tidigare, genom konferenser, gav det en möjlighet att fördjupa sig vetenskapligt. Att få lyssna till aktuell forskning och läsa aktuell forskning samt diskutera denna var värdefullt. Vetenskapligt perspektiv är viktigt att ha".

Det var också **olika perspektiv** som kombinerades:
*"Den gav mig en överblick ur flera perspektiv. Det var väldigt givande att så många yrkeskategorier var involverade i föreläsningarna".
"Vissa föreläsare gav nya insikter kring t ex skillnader i föräldraskap pga av olika ledarstilar eller socioekonomiska villkor".*

Kunskap inom **olika metoder** lyftes fram:
*"Kunskap om olika typer av föräldrastöd och effekter av dem".
"Mer insikt om föräldrastöd och implementering. Givande diskussioner och redovisningar från övriga kursdeltagare".
"Mera insikt i de olika föräldrastödsprogrammen med evidensbaserat material".*

Lokal kunskap genom inlämningsuppgifterna om den egna kommunen upplevdes som givande:
*"En av inlämningsuppgifterna var att kartlägga stödet som fanns i den egna kommunen. Det gav mig en tydligare bild. Det finns mycket bra saker men allt använder man inte och därför glöms det bort".
"Fick djupare inblick i olika typer av föräldrastöd och sätt att se på det. Gav också en fördjupad kompetens kring hur det ser ut i min egen kommun".
"Upplägget med eget "forskningsarbete" var ett bra upplägg. Knyter ihop det teoretiska med den befintliga situation som vi jobbar i. Vi hade helt enkelt hjälp av detta i vårt dagliga arbete".*

Den nya kunskaperna och kompetenserna var viktiga på flera sätt. De hade gett deltagarna nya möjligheter och kompetens att **argumentera**:
*"Jag hade mycket praktisk erfarenhet och fick mer kunskap om forskning, och politisk vilja. Så kan jag motivera det vi gör bättre, och sätta det i ett sammanhang".
"Föreläsningar som stärkte mitt arbete genom att få tillgång till färsk forskning och kompetens. Byggde på underlag till politiken och kommunledningen".
"Fick mer kunskap och kompetens att argumentera för den här typen av frågor. Fick påfyllning vad gäller kunskap om implementerings svåra konst".
"Kunskapen fanns redan men nu blev det väldigt tydligt, det blev på ett nytt sätt så att det var möjligt att motivera och prata för saken inför andra".*

Utbildningen gav kunskap om **hur föräldrastöd kan organiseras**:
*"En del om hur man kan skriva en egen strategi för föräldrastöd i sin kommun.
"Terje Ogdens föreläsning om hur man kan organisera föräldrastöd i ett land"*

Några deltagare tog upp olika aspekter på den **pedagogiska processen** och dess förutsättningar. En sådan var föreläsningar och reflektion:
*"Framförallt genom reflektion kopplad till föreläsningar men även genom avdelad tid till att studera utvald litteratur".
"Genom föreläsningarna och litteraturen och att träffa andra".*

”Mer insikt om föräldrastöd och implementering. Givande diskussioner och redovisningar från övriga kursdeltagare”.

Förändrad syn och tankesätt

Två tredjedelar av deltagarna angav att deras syn eller sätt att tänka på arbete med föräldrar hade förändrats. Fjorton av de 19 som inte uppgav att de inte förändrats i detta avseende har gått de två första kurserna (nära hälften mot en fjärdedel). Men svaren på denna fråga baseras ju på att personerna jämför sin syn och sitt tankesätt före och efter utbildningen. Det kan ju vara så att de redan var mycket insatta i området. Det är därför av stort intresse att ta del av deltagarnas beskrivning av på vilket sätt förändringen skett.

Har din syn eller sätt att tänka på arbete med föräldrar förändrats?

	ja, mycket,	ja, i viss mån,	nej, inte särskilt	nej, inte alls	totalt
Grundläggande	3 (8)	20 (53)	15 (40)		38
Avancerad	2 (13)	9 (60)	4 (27)		15
Totalt	5 (9)	29 (55)	19 (36)	-	53

Någon hänvisar till att **kunskapen blivit bättre:**

”Bättre kunskap kring hur jag kan tänka kring föräldrastöd”.

Och den kunskapen har **betydelse för det dagliga arbetet:**

”Förmånen att gå på utbildningar är att jag breddar min kunskapsbas och kan jag utifrån det ta med mig till mitt dagliga arbete är det bra”.

Någon ger konkreta exempel på **viktig ny kunskap:**

”Genom att jämföra olika modeller med varandra, ökad kunskap kring barns olika åldrars utveckling och behov. Stattins forskningsresultat kring hur föräldrar bör vara, var också nyttig”.

”Planeringen runt, marknadsföring, nå föräldrar med utländsk härkomst”

Flera anger att de **blivit starka i sitt arbete:**

”Jag är än mer stärkt i att driva frågor som handlar om föräldrastöd”.

”Mera trygg i vad föräldrastöd kan handla om (arbetar själv inte med föräldrar enligt särskilt stödprogram eller modell)”.

”Ytterligare stärkt argumenten för vikten av förebyggande insatser”.

Kunskapen handlar också om **vikten att nå alla:**

”Än mer hur stor betydelse det har att som kommun se över spridningen av det generella föräldrastödet i sin kommun så vi når alla med vetskap om vilket stöd som erbjuds, risken är annars att det blir ojämnt fördelat inom kommunen”.

”Utifrån det spektra av olika målgrupper som vi behöver målgruppsanpassa arbetet för”.

”Vikten av att anpassa stöder till olika sociala grupper förstärktes än mer”.

Detta innebär att **behovsinventeringar och lokal kunskap** behövs:

”Det har fått mig att ännu mer trycka på vikten av behovsinventering. Anpassa verksamhet efter de föräldrar vi möter nu”.

”Framförallt har jag fått upp ögonen för hur eftersatt arbetet är i min egen stadsdel särskilt när det gäller gemensamma strategier med olika samverkanspartners internt och externa”.

Utbildningens nytta för deltagarnas arbete

En majoritet ansåg att kursen varit till nytta för arbetet. Det var en signifikant skillnad mellan kurserna: De fem som sa sig inte haft nytta av kursen deltog alla i de två första kurserna. De som gick kursen på avancerad nivå uppgav oftare att de hade nytta av utbildningen ($p=.01$).

Har kursen varit till nytta för ditt arbete?

	ja, mycket,	ja, i viss mån,	nej, inte särskilt	nej, inte alls	totalt
Grundläggande	9 (24)	24 (63)	5 (13)	-	38
Avancerad	10 (67)	5 (33)	-	-	15
Totalt	19 (36)	29 (55)	5 (9)	-	53

På följdfrågan om på vilket sätt utbildningen varit nyttig för deras arbete framkom en nyansrik bild.

Några tog upp **värdet av kunskapsökningen:**

"Bakgrundsfakta som underlättar för att starta igång projektet".

"Erfarenheter utifrån kunskap".

Utbildningen **möjliggjorde reflektion och samarbete** kring föräldrastödet:

"Det gav framförallt tid för reflektion kring fortsatt utveckling av kommunens föräldrastödsarbete.

"Bra att fler funktioner inom ens kommun möts kring samma fråga vilket gör det enklare att få till förändringar väl på hemmaplan"

Den **möjliggjorde att förändringar** skedde på hemmaplan:

"Det satte fart på oss och speciellt på våra chefer att börja med föräldragrupper"-

"Det gav mig kraft att kämpa på och arbetet med att utveckla arbetet på vår familjecentral. Vi har utvecklats från föräldrar med barn 0-6 år till att nu vända oss till föräldrar med barn 0-18 år!!"

"Till nytta i arbetet med en strategi för goda uppväxtvillkor för barn och unga, ett arbete som tyvärr lades ned innan den var klar. Istället har vi tagit fram en föräldraguide som i och för sig är en form av föräldrastöd".

Utbildningen var nyttig för att **förändra tankesätt** och **tydliggöra barnrättsperspektivet:**

"Förändrat tänk vad gäller föräldrars olika perspektiv på sin föräldraroll".

"Främst i att driva ett barnrättsperspektiv".

Flera återkom till att utbildningen ökat deras **kompetens att motivera och argumentera:**

"Har fått mer kunskap som gett mig bar argument inför chefer och politiker".

"Kunde med större emfas hävda vikten av det förebyggande arbetet".

"Känner mig säker på min kunskap och kan argumentera med självförtroende för områden att utveckla".

"Medvetenheten gör att det är lättare att argumentera för vinsten av f-stöd till chefer".

"Många sätt. Främst gett mig en säkerhet kring vad jag argumenterar för, en trygg grund som gör att jag får mer kraft bakom mina ord (pondus)forskning att hänvisa till, uppslag på var jag hämta ifrån".

Utbildningen har också bidragit till att deltagarna får en roll att **sprida kunskap:**

"I de utvecklingsprojekt som jag har förmån att vara med och driva så märker jag att medarbetare i kommun tar tillvara den kunskap jag besitter".

"Jag har känt mig lite mer trygg i mitt arbete med föräldrastöd och har kunnat förmedla fakta och forskning till medarbetare i kommunen".

Användning av kursmaterialet

En dryg tredjedel anger att de använt kursmaterialet i den egna verksamheten. Några deltagare anger vilket material de använt. De vanligaste var Föräldrar spelar roll, Fem gånger kärlek och Investera i barn hälsa.

Har Du använt kursmaterialet i din verksamhet?

	ja, mycket,	ja, i viss mån,	nej, inte särskilt	nej, inte alls	totalt
Grundläggande	2 (5)	10 (26)	22 (58)	4 (11)	38
Avancerad	2 (13)	6 (40)	6 (40)	-	15
Totalt	4 (8)	16 (30)	28 (53)	5 (9)	53

Användning av materialet har **gett kraft och inspiration:**

"En del litteratur som gett mig kraft - vikten av föräldrastöd, men sen "Föräldrar spelar roll" har varit en vägvisare!"

"Kan ofta gå tillbaka och titta innan möten där f-stöd ska diskuteras".

"Hämta inspiration och finna svar på frågor men även för kontinuerligt fortsatt lärande".

Man har också **hänvisat** till materialet och **rekommenderat** kollegor:

"Hänvisa till underlag av planer och rapporter".

"Jag har letat faktauppgifter och har kunnat rekommendera en del av litteraturen till kollegor".

Det har haft **praktisk betydelse:**

"I arbetet med föräldrastöd rent praktiskt. Jag har också känt mig tryggare i mitt eget arbete, har något att luta mig mot och vet var jag kan söka för att hitta litteratur och stöd i mitt arbete".

"Inte i mitt arbete som familjerådgivare, men i den föräldrastödsgrupp jag ingår, inom ramen för folkhälsoarbete i vår kommun".

"Kollat lite olika exempel på marknadsföring och constellationer av föräldrastöd".

Material har varit en grund och ett stöd inför samtal med bland andra chefer:

"Som grund i arbetet".

"När vi pratar om föräldrastödsarbete refererar vi ofta till kursmaterialet"

"I samtal med chefer om utvecklingen av föräldrastöd i kommunen"

Det har också **använts i det lokala arbetet:**

"Till en början ganska ofta utifrån det "forskningsarbete" vi gjorde och tog med det i det bostadsområde jag huvudsakligen jobbar i".

"Utbildning och handledning av medarbetare".

"Vi är på väg att ta fram en föräldrastödsstrategi - grunden finns nu. Har också använt mig av materialet då jag presenterat föräldrastöd. Har också bjudit in en föreläsare till vår kommun vars forskning presenterades i Örebro".

Den privata nyttan av kursen

Drygt hälften av deltagarna angav att de haft privat nytta av kursen. Här är bedömningen lägre för deltagarna. Någon förstod inte frågan alls.

Har kursen varit till nytta för dig privat?

	ja, mycket,	ja, i viss mån,	nej, inte särskilt	nej, inte alls	totalt
Grundläggande	-	23 (61)	12 (32)	3 (8)	38
Avancerad	1 (8)	5 (36)	7 (54)	-	13
Totalt	1 (2)	28 (55)	19 (37)	3 (6)	51

Det är flera som framhåller betydelsen av kursen för **det egna föräldraskapet**:

"Är mer observant på min roll som förälder".

"Jag är förälder själv och jag tar naturligtvis till mig. Vidare är jag volontär och då nyttjar kunskaper"

"Bara för att man arbetar med generell föräldrastöd är man inte expert i den egna föräldrarollen, därav lär man och tar in ny kunskap både i rollen som professionell som privat".

Också för **partnerns föräldraskap**:

"Har kunnat se på mitt föräldraskap med nya ögon (och andras) samt min partners".

Kursen ledde till **personlig utveckling**:

"På så sätt att jag utvecklats i mitt kunnande och tänkande kring dessa frågor och fått flera infallsvinklar. Det är utvecklande personligen".

"Självfallet blir det kunskap som jag har med mig privat, både för att jag inhämtat högskolepoäng vilket kan vara bra om jag vill gå vidare i min yrkesroll men också för att man rent privat (som förälder eller i samtal med andra föräldrar) vet hur ett bra föräldraskap kan vara".

Några lyfte fram att det stärkt dem personligen:

"Den har stärkt mig som förälder".

"Känner mig stärkt personligt därför att kommunstyrelsen klubbade igenom det förslag om ett generellt föräldrastöd. (men de backade senare)".

"Tyvärr arbetar inte den lilla kommunen där jag är anställd, med universellt föräldrastöd. Då jag är gruppleddare för ett föräldrastödsprogram och känner väldigt starkt för det, har jag fått starta ett litet företag som jag driver privat".

Har arbetsgivaren tagit tillvara din kompetens/kunskap efter utbildningen?

Hälften av kursdeltagarna som svarat på enkäten tycker att arbetsgivare tagit tillvara deras kompetens eller kunskap efter utbildningen. Denna aspekt framstår som inte lika positiv som de flesta andra aspekterna av utbildningen.

Tycker du att din arbetsgivare har tagit tillvara på den kompetensen/kunskapen du fått genom utbildningen?

	ja, mycket,	ja, i viss mån,	nej, inte särskilt	nej, inte alls	totalt
Grundläggande	3 (8)	13 (34)	17 (45)	5 (13)	38
Avancerad	5 (36)	5 (36)	1 (7)	3 (21)	14
Totalt	8 (15)	18 (35)	18 (35)	8 (15)	52

Senare kurser anger att arbetsgivare i större utsträckning tagit tillvara den nyvunna kompetensen. En högre andel av de som gått utbildningen på avancerad nivå ansåg att arbetsgivare tagit till vara den kompetens som utbildningen gett ($p=.020$).

Deltagarna beskrev en rad olika sätt som arbetsgivaren tagit tillvara deras kunskap, men det är inte en självklarhet:

”Eftersom jag arbetar strategiskt blir det så automatiskt att jag driver på frågor i en viss riktning. I detta arbete är kunskapsbaserat arbete viktigt både för mig och organisationen. Det är mycket upp till mig att göra det synligt”.

Det underlättades av om **flera** från samma kommun eller organisation **deltagit**:

Eftersom vi gick den flera tillsammans så var det syftet också, att vi skulle använda oss av den i efterhand.

Deltagare berättade att kursen **gett förutsättningar** för ett förändrings- och utvecklingsarbete:

”Vi har utvecklat verksamheten”.

”Fått utrymme att jobba för förändringarna som varit av vikt i implementeringsarbetet”.

”Från en Familjecentral 0-6 år är det nu riktad 0-18 år”.

”Min examen arbete har bidragit till ett kommande projekt för BHV i Stockholm”.

”Utbildning av medarbetare, information utåt om vårt arbete”

”Vi har startat föräldragrupper i kommunen”

Ett par lyfte fram att det möjliggjordes av olika omständigheter:

”Jag arbetade i ett förebyggandeprojekt som strax efter kursen gick in i verkställighet där jag blev enhetschef och samordnare för det förebyggande arbetet i kommunen”

”Jobbar åt kommun och länsstyrelsen 25 %. Tack vare länsstyrelsen som detta blev av”.

En deltagare pekade på att detta kan vara **problematiskt**:

”Nej och det är väldigt sorgligt och ett stort slöseri”.

Bidragit till att strategi, planer eller praktiska verksamheter förändrats

Fyra av tio deltagare tycker att deltagandet i utbildningen bidragit till lokala förändringar med avseende på strategi, planer eller praktiska verksamheter.

Tycker du att ditt deltagande i utbildningen har bidragit till att strategi, planer eller praktiska verksamheter förändrats lokalt?

	ja, mycket,	ja, i viss mån,	nej, inte särskilt	nej, inte alls	totalt
Grundläggande	5 (14)	8 (22)	18 (49)	6 (16)	37
Avancerad	3 (20)	6 (40)	4 (27)	2 (13)	15
Totalt	8 (15)	14 (27)	22 (42)	8 (15)	52

Deltagande i utbildningen hade bidragit till lokal förändringar i större utsträckning efter tredje och fjärde kursen. På vilket sätt har detta skett?

Några deltagare konstaterade att det inte har haft **tillräckligt med tid**. Dessa hade deltagit i den fjärde kursen och då endast haft några månader sedan kursen slutförts:

”men inte hunnit få så mycket genomslag ännu”-

Ett par lyfter fram viktiga **strategiska perspektiv**:

”En röd tråd runt det generellt förebyggande”.

”I framskrivande av barnrättsperspektiv i beslutsgången”.

”Vi har ökat fokus på vikten av utformning och anpassning av stöd utifrån olika sociala grupper”.

Några andra berättar om **utveckling och planering**:

”Vi har tagit fram vad och hur vi ska genomföra föräldragrupsverksamheten”

”JA, Ansökan om fortsatta pengar. Projektformuleringar etc”.

Förändringar på grund av kursen

De allra flesta uppgav att de fått förbättrade kunskaper och professionell kompetens. Drygt hälften ansåg att deras arbetsmetoder och lusten att arbeta förbättrats. Varannan angav att deras förmåga att söka information och att kritiskt granska förbättrats. Något färre angav att samverkan förbättrats.

Förändringar på grund av kursen

	Förbättras	Varken eller	Försämrats	Totalt
mina kunskaper	47 (90)	5 (10)	-	52
min professionella kompetens	43 (86)	7 (14)	-	50
mina arbetsmetoder	26 (52)	24 (48)	-	50
lusten att arbeta	26 (57)	19 (41)	1 (2)	46
Samverkan	22 (44)	28 (56)	-	50
min förmåga att kritiskt granska	26 (49)	27 (51)	-	53
min förmåga att söka information	26 (50)	26 (50)	-	50

Arbeta med föräldrastöd vid uppföljningstillfället

En fråga i enkäten var: Jag arbetar idag med föräldrastöd genom: (beskriv kort).

Fyrtio av 53 deltagare redovisade minst någon form av föräldrastöd. Tio personer arbetade som föräldrastödssamordnare eller liknande:

”Strukturerar, driver på, kvalitetssäkrar, omvärldsbevakar, bevakar att konceptet blir heltäckande universellt - indikerat/olika åldrar osv. På kommunstrategisk nivå”.

Några har liknande uppgifter men inom ramen som folkhälsostrateg, samordnare på familjecentral eller samordnare för Familjecentrums verksamhet. Ytterligare ett par arbetar på en familjecentral. Andra har titlar som familjecoach, familjebehandlare och familjerådgivare. Någon arbetar vid barncentrum, preventiv enhet eller skolhälstan.

Några arbetar med föräldrastöd inom privat eller idéburen organisation.

De arbetar med en rad olika föräldrastödjande insatser såsom ABC, COPE, ICDP, Komet, Marte Meo, Tripple P, och Älskade förbannade tonåring.

Avslutande synpunkter från deltagarna

Enkäten avslutades med frågan: Har du något annat som du vill berätta för oss inför framtida planering och utbildning inom området?

Flera deltagare betonade **vikten av att beslutfattare, chefer och politiker får kunskap** inom området:

”Det absolut viktigaste är att chefer och politiker går kursen. Man får arbeta mycket i motvind när kunskapen saknas uppåt i leden. Lagstadga om föräldrastödsarbete så att alla verksamheter måste ta sitt ansvar. Har förhoppningar om utveckling i framtiden”.

"En utbildning kan hjälpa till att visa att föräldrastöd är viktigt i det främjande arbetet vad det gäller ungas framtida hälsa, för att förebygga psykisk ohälsa hos unga. Ibland kan det vara svårt för oss på fältet att få politiker att förstå det".

"Jag vet inte vad ni kan göra, men jag tror det är nödvändigt att vi får våra chefer och beslutsfattare att gå utbildningen för då tror jag det skulle satsas mer på tidiga generella insatser".

Bättre information om kursens krav och möjligheter till chefer och deltagare efterlystes:

"Både arbetsgivare och den som går kursen bör vara informerad om att det är en omfattande utbildning och att det krävs en satsning i tid och resurser. Arbetsgivare bör även tänka på den strategiska delen, hur ska den nya kunskapen användas inom verksamheten".

Deltagare lyfte fram **positiva aspekter på utbildningen:**

"Det är bra att ni följer upp och tar reda på om det används. Det bidrar till att utbildningen tas på större allvar vilket behövs i dag pga brister i föräldraansvar hos många".

"Jag tycker att ni gjorde fantastiskt bra återkopplingar på kursuppgifterna".

"Kopplingen mellan teori och praktiskt arbete var ett bra upplägg".

Några tog upp **förbättringsområden:**

"Mer kunskaper om organisationsförändringar och kunskaper om organisationskulturer".

"Mer om organisation och hur man praktiskt kan få till föräldrastöd. Erfarenhetsutbyte om hur man praktiskt jobbar".

"Samverkan offentlig verksamhet och civilsamhälle efterfrågas ofta, t ex i föräldrastödsutredningen.

Men hur går det till, vilka problem som finns, hur kan det underlättas osv. Mer om det gärna!"

"Skulle gärna se fler uppföljningar av kursen men med lite bättre framförhållning".

Fortsatt kunskaps- och kompetensstöd önskas:

"Länsstyrelsens föräldrastödsuppdrag vill jag se en fortsättning på med stöd från er med de vetenskapliga perspektiven så att vi fortlöpande på lokal nivå kan hållas uppdaterade med ny forsknings och kritiskt tänkande".

"Fortsätt. Försök verka för att få till mer samarbete med arena SKOLA - det är stuprör och oupplysta lärare och rektorer i detta ämne. Forskning och kunskap (inom olika vetenskaper) måste befrukta varandra - för barnens skull!"

En kurs att rekommendera

Ett annat sätt att mäta tillfredsställelsen med kursen är att undersöka om deltagarna har rekommenderat andra att gå utbildningen. Tre fjärdedelar av deltagarna hade gjort det. Det var något högre andel bland de som gått utbildningen på avancerad nivå (Fishers exakta test: $p=.055$). Nästan alla kan tänka sig att rekommendera andra att gå utbildningen.

Rekommendera andra att gå kursen?

	Har du rekommenderat andra att gå utbildningen?			Kan du tänka dig att rekommendera andra att gå utbildningen?		
	Ja	Nej	Totalt	Ja	Nej	totalt
Grundläggande	26 (68)	12 (32)	38	26 (95)	2 (5)	38
Avancerad	14 (93)	1 (7)	15	15 (100)	-	15
Totalt	40 (76)	13 (25)	53	51 (96)	2 (4)	53

Bilaga 4 Ekonomisk redovisning

Nedan redovisas Örebro universitets kostnader för genomförd utbildning ht 2014, vt 2015 samt ht 2015. Därutöver har Folkhälsomyndigheten lagt ned personella resurser för medverkan som föreläsare vid utbildningen. I övrigt hänvisas till den ekonomiska redovisning som lämnats till Kammarkollegiet.

Tabell 3. Ekonomisk redovisning, Örebro universitet, HT 2014, VT 2015 och HT 2015

Intäkter	
Projektbidrag	1 050 000
Deltagaravgifter	202 000
Summa intäkter	1 252 000
Kostnader	
Lön och sociala avgifter anställd personal	534 100
Kostnader extern personal	124 476
OH-kostnader	500 279
Lokalkostnader	15 340
Rese- och logikostnader	19 813
Övriga kostnader (fika vid kursträffar, representation vid träffar o planering, litteratur)	57 992
Summa kostnader	1 252 000
Balans	0,00